КЫСКАЧА МАЗМУНУ

Даярдаган :Алина АКЫЛБЕКОВА
Университет : Кыргыз-Түрк «Манас» Университети
Багыты :Педагогика
Иштин сапаты :Магистрдик диссертация
Бетердин саны :XV + 96
Бүтүрүү датасы : …/…/2012
Илимий жетекчиси :проф., докт. Акматали АЛИМБЕКОВ

Өспүрүмдөргө полимаданияттуу билим берүүнүн педагогикалык шарттары (чет тилдерди окутуунун үлгүсүндө)

Изилдөөнүн актуалдуулугу: ааламдашуу процессинин өнүгүшү менен окуучуларды азыркы коомдук шарттарга ылайыкташууга үйрөтүү, окуучулардын өз элинин маданиятын жана чет элдик маданиятты таанып-билүү кызыкчылыгын ойготуу, башка улуттун адамдарына толеранттуу, адамгерчиликтүү мамиле жасай билген полимаданияттуу инсандарды тарбиялоо, сабактарда окуучуларга чет тилин үйрөтүп гана тим болбостон, ошондой эле алардын жалпы кругозорун өнүктүрүүгө байланыштуу аныкталат. Чет тилин үйрөнүү аркылуу окуучулар көп түрдүү улуттун инсандары менен баарлашуу үчүн жаңы тилдик каражаттарды үйрөнүп, дүйнөлүк маданияттын баалуулуктарын тааный алышат. Бул маселе боюнча жүргүзүлгөн изилдөөлөр чет тилин үйрөтүү аркылуу өспүрүмдөргө полимаданияттуу билим берүү системасынын илимий негизи жана аны кантип туура жолго коюу керек экендиги жетиштүү деңгээлде изилденбегендигин көрсөтөт. Бул изилдөөнүн максаты – өспүрүмдөргө чет тилин үйрөтүү аркылуу полимаданияттуу билим берүүнүн эффективдүү жолдорун аныктоо.

Изилдөөнүн методдору: философия, педагогика жана психология боюнча илимий адабияттарды теориялык жактан анализдөө жана синтездөө методдору, окумуштуулардын теориялык көз караштарын салыштырып анализдөө, тандап алынган материалдарды систематизациялоо жана классификациялоо. Эмпирикалык методдор: анкета, тест жүргүзүү, педагогикалык байкоо жүргүзүү, педагогикалык эксперимент.

Маалыматтар сандык жана сапаттык анализ жүргүзүү жолу менен иштелип чыкты.

Диссертация киришүүдөн, эки бөлүмдөн, корутундудан, колдонулган адабияттардын тизмесинен турат.

Киришүүдө илимий иштин актуалдуулугу, гипотезасы, предмети, максаты объектиси, изилдөөнүн милдеттери көрсөтүлүп, теориялык жана методологиялык негиздери аныкталат. Муну менен бирге илимий иштин практикалык жана теориялык маанисине баа берилет.

Илимий иште полимаданияттуу окутуунун теориялык, дидактикалык жана психологиялык негизин ачууда көмөкчү булак катары В. А. Ершовдун (орто мектептеги окуучуларга полимаданияттуу билим берүү), Ф. Н. Зиатдинованын (башталгыч мектептин окуучуларына полимаданияттуу билим берүү), К. Б. Алдашеванын (студенттер арасында толеранттуулукту өнүктүрүү), Е. М. Верещагиндин, В. В. Воробьевдун ж. б. (тилдин жана маданияттын өз ара байланышы), В. С. Библердин, М. С. Кагандын (маданияттардын ортосундагы өз ара диалог), Н. Н. Ажмякованын, Н. В. Кагуйдун ж. б. (чет тилин үйрөтүү процессинде полимаданияттуулуктун маанисин күчөтүү) ж. б. эмгектери колдонулду.

Ошондой эле өспүрүмдөрдүн өсүп-өнүгүү өзгөчөлүктөрү боюнча маалыматтар Наталья Комольцеванын, В. С. Мухинанын, В. А. Крутецкийдин ж. б. эмгектеринен алынды.

Диссертациянын I бөлүмүндө полимаданияттуу билим берүү жөнүндө жалпы маалымат берилет. Мисалы, тилдин маданият менен тыгыз байланышы жөнүндө илимий көз караштар, чет тилин окутуу процессинде полимаданияттуулукту өнүктүрүүнүн жолдору, өспүрүмдөрдүн психологиясы, алардын окуп-үйрөнүү өзгөчөлүктөрү, полимаданияттуу тарбия берүү маселелери жана методдору жөнүндө кеңири маалымат берилген. Ошону менен бирге бул бөлүмдө чет тилин үйрөтүү процессинде өспүрүмдөргө полимаданияттуу билим берүүнүн модели берилген.

Диссертациянын II бөлүмүндө чет тилин окутуу процессинде өспүрүмдөргө полимаданияттуу тарбия берүүнүн эффективдүүлүгүн далилдөөгө аракет жасалды. Өспүрүмдөрдү полимаданияттуу тарбия берүүнүн негизинде окутуу боюнча тажрыйба жүргүзүлдү, алардан анкеталык суроолорго жооптор алынды жана тесттик тапшырмалар берилди. Акырында, жүргүзүлгөн тажрыйбалардын жыйынтыктары анализге алынып, алардын негизинде корутундулар чыгарылды.

Корутундуда бул изилдөөнүн гипотезасы далилденди. Өспүрүмдөргө полимаданияттуу билим берүүнүн калыптанышы татаал динамикалык процесс экендиги белгилүү болду. Анын педагогикалык шарты – чет тилин үйрөнүү процесси маданияттардын диалогунун негизинде ишке ашырылышы. Окуучу чет тилин үйрөнүү аркылуу чет элдин баалуулуктарын – тарыхый-маданий, социалдык тажрыйбасын жана руханий маданиятын үйрөнөт жана чет элдик өкүлдөр менен сүйлөшүү аркылуу чет элдин реалдуулугун таанып биле алышат. Демек, бул жол окуучунун өзүн өзү таанып билүүсүн жана өзүн башкаларга таанытуусун камсыз кылат. Мындай моделдин иштелип чыгышы өспүрүмдөргө полимаданияттуу тарбия берүүдө чоң өбөлгө түзгөн, өспүрүмдөргө полимаданияттуу тарбия берүүнүн шарттары аныкталган жана ишке ашырылган. Ошондой эле, өспүрүмдөрдүн полимаданияттуулук дүйнөтааным деңгээлдери аныкталган. Бул илимий иште полимаданияттуулук маселесинин бир жагын болсо да ачып берүүгө аракет жасалды.

Ачкыч сөздөр: полимаданияттуулук, полимаданияттуу инсан, өспүрүмдөргө полимаданияттуу тарбия берүү, чет тили, тил, маданият, коммуникация, коммуникативдик билимдер, ой жүгүртүү ишмердүүлүгү, чет элдик маданият.

ÖZ

Yazan : Alina AKILBEKOVA
Üniversite :Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi
Anabilim Dalı :Eğitim Bilimleri

Tezin Niteliği : Yüksek Lisans Tezi
Sayfa sayısı : XV + 96
Mezuniyet Tarihi : …/…/2012
Tez Danışmanı : Prof., Dok.Akmatali ALİMBEKOV

ERGEN VE ERGENLİK ÖNCESİ YAŞTAKİ ÖĞRENCİLERİN YABANCI DİLİ ÖĞRENMESİ SÜRECİNDE POLİKÜLÜRLÜ EĞİTİM

Araştırmanın güncelliği küreselleşme sürecinin gelişmesiyle öğrencilerin kendini şu anki toplumsal ortamına veya d?nyanın yeni koşullarına hızla uyarlamayı öğretilmesi, öğrencilerin kendi halkının k?lt?r? ve yabancı milletin kültürünü öğrenme isteklerinin geliştirilmesi, yabancılara hoşg?r?l? ve insancıl yaklaşan ve polik?lt?rl? insanların yetiştirilmesiyle oluşur. Bununla beraber derslerde öğrencilere yabancı dili öğretirken onların sadece filolojik bilgilerini geliştirmeden, onların görüş ufuklarını genişletmektir. Yabancı dil vasıtasıyla öğrenciler, değişik uluslarla iletişim kurmak için yeni araçları kullanarak evrensel kültürün değerlerini öğrenebilirler. Bu konuda yapılan araştırmalar, ergen ve ergenlik öncesi yaştaki öğrencilerin yabancı dili öğrenmesi sürecinde polikültürlü eğitimin bilimsel yönden yeterli seviyede incelenmediği ve onu doğru şekilde nasıl gerçekleştirmek gerek olduğu hakkında ilmi araştırmaların yetersizliğini gösterir. Bu araştırmada ergen ve ergenlik öncesi yaştaki öğrencilerin yabancı dili öğrenmesi sürecinde polikültürlü eğitimin etkili yolları ve metotlarını belirlemektir.

Araştırma yöntemleri: Araştırmada teorik inceleme (felsefi, pedagojik ve psikolojik bilimsel edebiyatları inceleme ve seçilen verileri sistemleştirme, sınıflandırma), deneysel inceleme yöntemleri (öğrencilerle iletişim, okutmanlarla görüşme, anket, test, pedagojik gözlem, pedagojik deney) kullanılmış.

Bilgiler nitel ve nicel analiz yöntemiyle incelenmiştir.

Tez Giriş Bölümü, iki Bölümden, Sonuç ve Kullanılan Kaynaklar Listesinden oluşmaktadır. Giriş bölümünde incelemenin güncelliği, onun amacı, hipotezler, çalışmanın hedefi kanıtlanır, inceleme sınırlılıkları, tanımlar belirlenir, teorik ve metodik esasları ispatlanır. Bunlarla beraber, yenilik ve pratik bilgiler inceleme yöntemleri gösterilmiştir.

Tezde ergen ve ergenlik öncesi yaştaki öğrencilerin yabancı dili öğrenmesi sürecinde polikültürlü eğitimin teorik, didaktik ve psikolojik esaslarını açıklamak için kaynak olarak V. A. Erşov, F. N. Ziatdinova, K. B. Aldaşeva, E. M. Vereşagin, V. S. Bibler, M. S. Kagui, N. Komolseva, V. S. Muhina, V. A. Kruteskiy v. s. gibi bilim adamlarının çalışmaları alınmıştır ve araştırmaya ışık tutmuştur.

Tezin Birinci bölümünde, polikültürlü eğitim hakkında genel olarak bilgi verilmiştır. Bununla beraber dilin kültürle sıkı ilişkisi var olduğu konuda bilimsel görüşler ve yabancı dilinin öğretilmesi sürecinde öğrencilerde polikültürü olarak yetiştirme yolları ve ergenlik öncesi yaştaki öğrencilerin zekası, onların okuma sürecı, onlarda polikültürlü özelliklerini geliştirme faaliyetleri ve metotları, polikültürlü eğitimin sorunları hakkında söz edilmiştir. Bununla birlikte bu bölümde ergen ve ergenlik öncesi yaştaki öğrencilerin yabancı dili öğrenmesi sürecinde polikültürlü eğitimin modeli gösterilmiştir.

Tezin İkinci bölümünde, ergen ve ergenlik öncesi yaştaki öğrencilere yabancı dili öğretme sürecinde polikültürlü eğitimin etkinliğini kanıtlamak için faaliyetler gösterilmiştir. Bununla beraber, ergenlik öncesi yaştaki öğrencilere yabancı dili öğretme sürecinde polikültürlü

eğitimin temelinde deneme, ergenlik öncesi yaştaki öğrencilere anket, test yapılmıştır. Bununla birlikte yapılan deneyin sonuçları üzerine analiz yapılmıştır ve genel yorum verilmiştir.

Araştırmanın Sonuç bölümünde, bu incelemenin hipotezinin doğru çıktığı gösterilmiştir. Bununla birlikte ergen ve ergenlik öncesi yaştaki öğrencilerin yabancı dili öğrenmesi s?recinde polik?lt?rl? eğitimin oluşu, bileşik ve dinamik bir s?reç olduğu hakkında bilgi verilmiştir. Polik?lt?rl? eğitimin pedagojik şartı, yabancı dili öğrenme s?recinin k?lt?rlerin diyaloğunun temelinde gerçekleştirilmesidir. Öğrenci yabancı dil vasıtasıyla yabancı milletin değerleri ve k?lt?rel, tarihi, sosyal deneyimi, manevi k?lt?r?n? ve yabancılarla konuşup, yabancı halkın gerçekliğini öğrenebilir. Bu ise öğrencinin kendi kendisini tanıyabilmesi ve diğerlere tanıtabilmesini sağlar. İşlenen modelin ergen ve ergenlik öncesi yaştaki öğrencilerin yabancı dili öğrenmesi s?recinde polik?lt?rl? eğitim için gerekli koşulları yarattığı gösterilmiştir. Ergen ve ergenlik öncesi yaştaki öğrencilerin yabancı dili öğrenmesi s?recinde polik?lt?rl? eğitim için şartlar belirlenmiş ve gerçekleştirilmiştir. Bununla beraber ergen ve ergenlik öncesi yaştaki öğrencilerin polik?lt?r d?zeyleri belirlenmiştir. Bu incelemede bu konu bir taraftan ise de incelenmiş olarak ortaya çıktı.

Anahtar kelimeler: polikültür, polikültürlü insan, ergen ve ergenlik öncesi yaştaki öğrenciler, yabancı dili öğrenmesi s?recinde polik?lt?rl? eğitim, yabancı dil, dil, k?lt?r, iletişim, iletişim kurma görg?s?, fikir y?r?tme faaliyeti, yabancı milletin k?lt?r?.

ABSTRACT

Author : Alina AKYLBEKOVA
University : The Kyrgyz-Turkish "Manas" University

Direction : Pedagogy

Kind of work : Master Thesis

Sayfa Sayısı : XV + 96

Supervisor : Prof., Dok.Akmatali ALİMBEKOV

MULTICULTURAL EDUCATION OF TEENAGERS IN THE PROCESS OF LEARNING A FOREIGN LANGUAGE

The relevance of research is stipulated by teaching students to easily adapt themselves to the nowaday social environment due to the development of globalization, developing teenagers' desire to know the culture of their own country and of the foreign people, educating tolerant, humane and multicultural individuals and teaching them foreign language not only for improving their philological knowledge but also for broadening their minds. Learning a foreign language schoolchildren can acquire communicative means for getting to know the world-wide cultural values. According to the last researches that have been done over this issue the system of the teenagers' multicultural education in the process of learning a foreign language haven't been developed enough and there aren't enough scientific works about its competent realizing. The content of the research is to define effective methods of the multicultural education of teenagers in the process of learning a foreign language.

Research methods: methods of theoretical study were used in the research (review of philosophical, educational and psychological scientific literature and systemize chosen information), methods of empiric study (contacts with students, communication with teachers, survey, test, pedagogical observation, educational experiment). Information processing was carried out via qualitative and quantitative analysis.

The Dissertation consists of introduction, two chapters, and bibliography. The introduction justifies the relevance of research, its purpose, hypothesis, aims of research, defines subject and object, proves theoretical and methodological basics. It also shows scientific methods of research, novelty and practical meaning.

The works of such scientists as V.A. Ershov, F.N.Ziatdinova, K.B. Aldasheva, E.M. Vereshagin,V.S. Bibler, M.S. Kaguy, N. Komolseva, V.S. Muhina, V.A. Kruteskiy, etc. were used in the academic dissertation to open theoretical and didactic, as well as psychological basics of problem education.

Chapter I of dissertation generally explains a multicultural education, as well as includes information about the closely connection between language and culture, the methods of developing multicultural education in the process of learning a foreign language, the psychology of teenagers, their learning process, activities and methods of imparting multicultural features to

them and the issues of multicultural education. The model of the multicultural education of teenagers in the process of learning a foreign language is also shown in this chapter.

In Chapter II of dissertation the attempt was made to prove the effectiveness of multicultural education of teenagers in the process of learning a foreign language. In the basis of multicultural education the experiment and the test were administered. The results of experiment were analyzed and concerning it general information was given.

The conclusive part of research paper provides information on the fact that the hypothesis of this research was confirmed. It also says that the establishment of the multicultural education of teenagers is a difficult dynamic process and its educational condition is to provide the process of learning a foreign language in the basis of the dialogue of cultures. Learning a foreign language student cognizes the values and cultural, historical, social experience and spiritual culture of the foreign people. Communicating with foreigners students can learn the reality of the foreign people. All of this helps the student cognize himself and express himself to others. It is also shown that designed model can create suitable conditions for the teenagers' multicultural education. The conditions of the teenagers' multicultural education were defined and realized. The degree of the teenagers' multicultural development was defined as well. However, this research didn't consider this issue from all sides and during its theoretical and experimental research definite questions and issues appeared. There are some opinions about that there wasn't enough opportunity to consider them all.

Key words: multiculturalism, multicultural person, multicultural education of teenagers in the process of learning a foreign language, foreign language, language, culture, communication, communicative skills, thinking ability, foreign culture.

АННОТАЦИЯ

Автор : Алина АКЫЛБЕКОВА
Университет : Кыргызско-Турецкий университет “Манас”

Направление : Педагогика

Характер работы : магистерская диссертация

Количестве страниц : XV + 96

Научный руководитель : К.п.н,док. Акматали АЛИМБЕКОВ

Поликультурное образование подростков в процессе изучения иностранного языка

Актуальность исследования обуславливается ориентированием учеников в нынешней социокультурной среде в связи с развитием глобализации, активизированием интереса учащихся в познании как своей, так и иностранной культуры, воспитанием толерантной, поликультурной личности, которая бы терпеливо и доброжелательно относилась к представителям иноязычной культуры, а также преподаванием иностранного языка, улучшением филологических знаний и расширением общего кругозора учащихся. При изучении иностранного языка учащиеся овладевают новыми средствами общения для непосредственного доступа к ценностям мировой культуры, в особенности к культурным ценностям страны изучаемого языка. При этом практический опыт и исследование проблемы показывают недостаточную разработанность проблемы реализации поликультурного образования подростков при помощи иностранного языка и что, наблюдается недостаточная научная разработанность системы поликультурного образования при изучении иностранного языка. Суть этого исследования – поиск эффективных путей и методов поликультурного образования подростков в процессе изучения иностранного языка.

Методы исследования: были использованы методы эмпирического исследования в исследовании (контакты с учащимися, общение с учителями, проведение анкетирования и тестирования, педагогическое наблюдение педагогический эксперимент), методы теоретического исследования, (анализ и синтез философской, педагогической и психологической научной литературы, сравнительно-сопоставительный анализ теоретических взглядов ученых, систематизация и классификация имеющихся материалов). Обработка данных проводилась путем количественного и качественного анализа.

Диссертация состоит из введения, двух глав, заключения и списка использованной литературы.

Во введении обосновывается актуальность исследования, его цель, гипотеза, задачи работы, определяется предмет и объект, доказывается теоретические и методологические основы. А также были показаны научные методы исследования, новизна и практическое значение.

В научной диссертации чтобы открыть теоретические и дидактические, а также психологические основы поликультурного образования, в качестве источника были использованы труды ученых В. А. Ершова, Ф. Н. Зиатдиновой, К. Б. Алдашевой, Е. М. Верещагина, В. В. Воробьева, В. С. Библера, М. С. Кагана, Н. Н. Ажмяковой, Н. В. Кагуйя, Натальи Комольцевой, В. С. Мухиной, В. А. Крутецкого и т.д.

В I главе диссертации были изложены общая информация о поликультурном образовании, научные взгляды о тесной взаимосвязи языка и культуры, пути развития

поликультурности в процессе изучения иностранного языка, а также психология подростков, об их процессе обучения, попытки и методы развития поликультурных особенностей у подростков, проблемы поликультурного образования. В этой главе рассматривается модель поликультурного образования подростков в процессе изучения иностранного языка.

Во второй главе диссертации описывается доказательство эффективности поликультуного образования подростков в процессе изучения иностранного языка. Проведен опыт по обучению основанного на поликультурном образовании подростков в процессе изучения иностранного языка, а также проведены анкетирование и тестирование подростков. Также были выявлены и проанализированы результаты проведенного опыта и дана общая информация.

В заключительной части исследования подтверждается гипотеза исследования. Также утверждается, что становление поликультурного образования у подростков в процессе изучения иностранного языка – это сложный динамический процесс. Его педагогическим условием является прохождение процесса изучения иностранного языка на основании диалога культур. Ученик при помощи иностранного языка имеет возможность узнать ценности, культурно-исторический, социальный опыт и духовную культуру страны изучаемого языка, также общаясь с носителями языка может узнать действительность народа иноязычной культуры. Все это помогает ученику познать себя и самовыразиться. Также подтверждается, что разработанная модель может создавать благоприятные условия для поликультурного образования подростков. Были выявлены и реализованы условия поликультурного образования. Вместе с этим, были определены уровни развития поликультурности у подростков. Настоящее научное исследование рассматривает эту тему с одной из сторон в процессе его теоретического и экспериментального исследования.

Ключевые слова: многокультурность, многокультурная личность, поликультурное образование подростков, иностранный язык, язык, культура, коммуникация, коммуникативные навыки, мыслительная деятельность, иностранная культура.